

בתי המשפט

בשא 005747/06		בית משפט השלום ראשון לציון	
בשא 004314/06			
בתיק עיקרי: א 004729/06			
תאריך: 24/06/2007		כב' השופטת מ. עמית-אניסמן	בפני:

בעניין: 1. גרפיקה בצלאל בע"מ
 2. מוצרי שלם אריזות (1998) בע"מ
 ע"י ב"כ עו"ד טננבוים ושוורץ
 המבקשות

נגד

1. Kenmart (printers engineers) LTD
ע"י ב"כ עו"ד גמליאל
 2. Barclays Bank PLC
 ע"י ב"כ עו"ד יואב רזין
 המשיבים

החלטה

לפני בקשה לקבלת היתר המצאה מחוץ לתחום השיפוט.

עניינה של התביעה, בקליפת אגוז, הינה הפרה נטענת של הסכם, אשר נכרת בין המבקשת 2 לבין המשיבה 1 (להלן: "המשיבה") ביום 20.3.2006 - 21.3.2006, ולפיו התחייבה המשיבה למכור למבקשת 2 מכונת דפוס (להלן: "המכונה"), תמורת תשלום הסך של 395,000 ליש"ט (להלן: "ההסכם").

התביעה

אביא תחילה את עיקרי התביעה:

1. המבקשת 1 הינה חברה אשר בבעלותה בית דפוס, אשר עיקר פעילותו וייעודו הינו הדפסת תוויות לאריזות שונות ומגוונות.

2. המבקשת 2 הינה אחת מלקוחותיה של המבקשת 1, ועוסקת בייצור המארזים עצמם (להבדיל מהתוויות) עבור חברות במשק הישראלי.

3. המבקשת 1 בקשה לרכוש מכונת דפוס, ומשכך, הוסכם בינה לבין המבקשת 2 כי האחרונה תממן את הרכישה.
4. המשיבה הינה חברה אשר מקום מושבה באנגליה ואשר תחום עיסוקה העיקרי בשיפוץ מכונות דפוס offset בגיליונות, מתוצרת "קומורי".
5. המשיב 2 (להלן: "המשיב") הינו בנק מסחרי, אשר מקום מושבו באנגליה, אצלו מנהלת המשיבה חשבון בנק, בו הפקידה המבקשת 1 בנאמנות פיקדון כספי על חשבון התמורה בעד המכונה.
6. על פי הוראות ההסכם, התחייבה המשיבה למכור למבקשת 2 את המכונה על פי מפרט ותכונות המפורטות בהסכם. כמו כן, באחריותה של המשיבה לפרק את המכונה ולהעמיסה על קונטיינרים שיסופקו על ידי המבקשת 2, וכל זאת עד ליום 5.4.2006.
7. ממועד זה ואילך התחייבה המבקשת 2 לשאת באחריות ובכל ההוצאות הכרוכות בשינוע המכונה לישראל, לרבות תשלום מיסים והוצאות, טיפול בניירת, פריקת חלקי מכונה מהקונטיינרים, תכנון ובנייה של התשתית הנדרשת להנחת המכונה במפעלי המבקשת 2, התקנת מערכות נוספות הנדרשות לתפעול המכונה, כגון מערכת קירור ומערכת חשמל – כל אלו התחייבויות החלות על פי ההסכם על המבקשת 2.
8. המשיבה התחייבה לספק למבקשות צוות עובדים אשר יגיע לישראל וידאג לסייע בהתקנת המכונה, יסיים את השמשתה, ידאג לכל החיבורים המכניים והאלקטרוניים, יסייע לעובדי המבקשות לבצע פעולת הדפסה ראשונה וכן ליתן הדרכה לעובדי המבקשת.
9. במסגרת ההסכם ניתנה למבקשת 2 אחריות לתקופה של ששה חודשים בתנאים המפורטים בהסכם, ולפיהם רק בשעה שהמבקשת לא תוכל לתקן ליקוי במכונה בכוחות עצמה, המשיבה מצידה תעמיד לרשותה של המבקשת אנשי מקצוע מתאימים, ובלבד שהמבקשת תשא בהוצאות, לרבות טיסות, לינה ומזון.
10. כחלק מהתחייבויות המבקשת 2 על פי ההסכם, העבירה המבקשת 1 הסך של 39,500 ליש"ט לחשבון בנק של המשיבה, המנוהל אצל המשיב, תוך שהוסכם עם המשיב כי במידה שלא יעלה בידי המשיבה לעמוד בתנאי ההסכם ולספק את מכונת הדפוס במועד לידי המבקשת 2, ישיב המשיב את סכום הפיקדון.
11. ביום 4.4.2006 הודיעה המבקשת 2 למשיבה על ביטול ההסכם בגין הפרתו (נספח יב לכתב התביעה). על פי הנטען בהודעת הביטול, המבקשת 1 מבטלת את ההסכם בשל אי קיום התחייבות המשיבה לספק את המכונה במועד המוסכם.

12. המבקשות טוענות בכתב התביעה כי המשיבה הפרה שני תנאים מהותיים ויסודיים בהסכם :

האחד, שעה שלא עמדה בהתחייבותיה לספק את המכונה במועדים שנקבעו בהסכם, קרי לא עמדה בהתחייבותה להעמיד את המכונה בנמל באנגליה עד ליום 5.4.2007.

השני, המשיבה לא עמדה בהתחייבותה להציג למבקשות, בטרם שליחתה של המכונה לישראל, גיליונות מודפסים ברמה המקצועית הנדרשת.

13. נוכח ההפרות היסודיות הנטענות, טוענות המבקשות, כי הן זכאיות לקבל לידיהן חזרה את סכום הפקדון, אשר הופקד בנאמנות בחשבון הבנק של המשיבה, אשר מנוהל אצל המשיב. בנוסף, טוענות המבקשות בכתב התביעה כי יש מקום לחייב את המשיבה בתשלום פיצויים בסך השווה בש"ח ל-\$77,000, בגין הפרת ההסכם על ידה.

נימוקי הבקשה

14. המבקשות מבססות את בקשתן על הוראות תקנה 500 (4) (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות"), הקובעת כי יינתן היתר המצאה במידה וה"תובענה היא לאכוף חוזה, לבטלו, להפקיעו או לפסלו, או לעשות בו על דרך אחרת, או לקבל דמי נזק או סעד אחר בשל הפרתו, באחד המקרים האלה . . . החוזה נעשה בתחום המדינה".

15. לטענתן של המבקשות, ההסכם נכרת בישראל, שעה שהקיבול בוצע על ידי המבקשות בישראל.

16. בנוסף, לטענת המבקשות, מתקיימות במקרה דנן נסיבות הוראת תקנה 500 (5) לתקנות, ולפיה ינתן היתר המצאה מחוץ לתחום אם "תובעים על הפרת חוזה בתחום המדינה - ואין נפקא מינה היכן נעשה החוזה- אפילו קדמה לאותה הפרה, או נלוותה אליה, הפרה מחוץ לתחום המדינה אשר שללה את האפשרות לקיים אותו חלק מן החוזה שצריך היה לקיימו בתחום המדינה".

17. המבקשות טוענות כי על פי ההסכם, היה על המשיבה להשלים את התחייבותיה בישראל, עם הרכבת המכונה בשטחי מפעלה של המבקשת 2, שמקום מושבה בעיר יבנה, תוך שהמשיבה התחייבה להעמיד לרשות המבקשות צוות מקצועי, בישראל, לצורך הפעלת המכונה.

18. ואולם, לטענת המבקשות, המשיבה לא סיפקה את המכונה במועד לו התחייבה, כל שכן לא באיכות ההדפסה שנדרשה ממנה, ובכך הפרה את ההסכם ולא השלימה את התחייבויותיה על פיו.
19. אשר על כן, טוענות המבקשות, כי גם אם ההפרות בוצעו באנגליה, אזי לא התאפשרה השלמת ביצוע ההתחייבויות על פי ההסכם בישראל (עמוד 2 לפרוטוקול מתאריך 5/6/07 שורות 3, 2, 18, 17). לפיכך, לטענתן, במקרה דנן, מתקיימים תנאי תקנה 500 (5) לתקנות.
20. באשר למשיב - המבקשות טוענות כי בנוסף להוראות תקנה 500 (4) ו-500 (5) לתקנות, יש להחיל על המשיב אף את התנאים הקבועים בתקנה 500 (10) לתקנות, הקובעת כי יינתן היתר המצאה כאמור באם "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה".
21. המשיב, כאמור, מחזיק בסכום הפיקדון אשר הופקד על ידי המבקשת 1 בחשבונה של המשיבה. אשר על כן, טוענות המבקשות, הבנק הינו בעל דין דרוש ונכון לבירור התובענה. כמו כן, טוענות המבקשות כי מטבע הדברים, בהינתן היתר המצאה מחוץ לתחום כנגד המשיבה, הופך המשיב לבעל דין נחוץ, שבלעדיו בירור התובענה יהיה חלקי בלבד, ועל כן יש להתיר המצאה מחוץ לתחום גם לגביו.
22. לאור כל האמור לעיל, טוענות המבקשות, כי לצד התקיימות כל התנאים הדרושים למתן היתר המצאה מחוץ לתחום, הרי שכבוד בית המשפט הינו הפורום הנאות לדון בתביעה.
23. **מנגד, טוענת המשיבה כי ההסכם כלל לא הופר על ידה שעה שעל פי התחייבותה עליה לעשות מיטב המאמצים על מנת לשנע את המכונה באמצעות אוניה ביום 5.4.2006, ומכאן שאין כל התחייבות מפורשות לעמוד במועד זה. זאת ועוד, טוענת המשיבה 1, כי הודעת הביטוח נשלחה יום לפני המועד בו התחייבה לספק את המכונה, ובטרם הפרה המשיבה את התחייבותה. לפיכך, טוענת המשיבה, אין למבקשות עילת תביעה כנגדה.**
24. עוד מוסיפה המשיבה וטוענת כי המבקשת 2 עצמה היא אשר מנעה ממנה לקיים את ההסכם, שעה שלא סיפקה הקונטיינרים למפעלה של המשיבה ולא העבירה את יתרת התמורה למשיבה, אשר היווה תנאי להעמסת המכונה על הקונטיינרים.
25. באשר לעילות ההמצאה מחוץ לתחום השיפוט טוענת המשיבה כי ההסכם נכרת באנגליה. זאת ועוד, טוענת המשיבה כי גם אם נצא מנקודת הנחה כי כל אמור בכתב התביעה נכון, הרי שהפרת ההסכם הנטענת על ידי המבקשות בוצעה באנגליה, כאשר לא הועמסה המכונה על הקונטיינרים במועד הקבוע בהסכם.

26. בנוסף, טוענת המשיבה, הפורום הנאות לדון בתביעה הינו בית המשפט באנגליה שעה שהמשא ומתן לכריתת ההסכם התנהל באנגליה, החלק העיקרי של ההסכם היה אמור להתבצע באנגליה, התשלום עבור המכונה היה האמור להתבצע באנגליה, למשיבה עדים רבים באנגליה, וכן בכוונתה להגיש תביעה שכנגד כנגד המבקשות.

27. **המשיב**, הבנק, טוען כי אינו צריך ואינו מעוניין לקחת כל חלק במחלוקת שהתעוררה בין המבקשות לבין המשיבה 1. עוד טוען המשיב, אין בכתב התביעה דבר כדי להקים טענה בדבר הפרה של הסכם מפורש או מכללא, בינו ובין המבקשות, בכלל ובישראל בפרט, וזאת מהטעמים הבאים:

א. העדר עילה, לפי תקנה 501 (א) לתקנות.

המבקשות מבססות עילת התביעה כנגד המשיב על מכתבו מיום 8.3.2006 הקובע כי:

"We Barclays Bank PLC hereby Confirm that we have read the contents of the contract between Kenmart (Printer's Engineers) Ltd and Grapgica Bezalel Ltd dated 8 March 2006 and in particular we have noted the clause in respect of the deposit of £39,500 to be paid to KPE.

We Confirm that if KPE refuse to load this machine into the containers supplied by GBL by 30th March 2006 the deposit that we hold for £39,500 will be returned. If however, the contract is cancelled for any other reason it is our understanding that the deposit will be forfeited".

לטענתו של המשיב אין מכתב זה מהווה הסכם בינו לבין המבקשות, ובעדר הסכם, לא ניתן לטעון להפרתו. משכך, אין במכתב זה כדי לבסס עילה כנגדו.

ב. אי התקיימותם של התנאים להמצאה אל מחוץ לתחום על פי תקנה 500 (10) לתקנות, שכן לא הומצאה המצאה כדין "לאדם אחר בתחום המדינה".

ג. פורום לא נאות.

ד. ההמצאה בוצעה שלא כדין, ולא בהתאם לתקנות המצאת מסמכים לפי אמנת האג, 1965, התשל"ו – 1975.

דיון והכרעה

28. בבוא בית המשפט לשקול אם להתיר המצאת כתבי בית דין לחו"ל על בית המשפט לבחון התקיימותם של שלושה תנאים :

א. כי למבקשות "עילת תביעה טובה" (תקנה 501(א) לתקנות).

ב. כי מתמלאים התנאים של אחת מפיסקאותיה של תקנה 500 לתקנות.

ג. תקנה 500 לתקנות, קובעת מספר חלופות אשר בהתקיים אחת מהן, יורה בית המשפט על המצאת כתב תביעה אל מחוץ לתחום השיפוט. עם זאת, גם אם קיימת עילה לפי אחת החלופות, עדיין יש מקום לבחינת קבלת הבקשה להתיר המצאה, שכן על בית המשפט לשקול האם הפורום הישראלי הינו המתאים לדון בסכסוך, עניין שיוכרע בין היתר על פי מבחן הזיקות. (רע"א 2705/97 הגבס א' סיני (1989) בע"מ נ' THE LOCKFORMER CO. ואח' פ"ד נב(1) 109, 112 וכן ע"א 837/87 הוידה נ' הינדי, פ"ד מד(4) 545, 551).

29. **קיומה של "עילה טובה"** - בשלב זה, אין בית המשפט עורך חקירה יסודית. המבקשות אינן מחוייבות להראות כי יש להן עילה טובה במידה הדרושה לזכייה במשפט עצמו. די שיראו שיש בסיס לתביעתן "A GOOD ARGUABLE CASE", דהיינו שעילת התביעה ראויה להתברר (ע"א 548/79 ורנבוט ואח' נ' אלבה חברה לציוד וחומרים בע"מ ואח', פ"ד לד(4) 337, בע"מ 339 ע"א 625/73 קורנול נ' קורנול, פ"ד כט(2) 259, בע"מ 267-268; וע"א 98/67 ליהבר נ' גזית ושחם חברה לבנין בע"מ, פ"ד כא (2) 243, בע"מ 248).

30. וכך קבע כבוד השופט גרוניס ברע"א 3872/04 ד"ר נחמן וילנסקי נ' Metallurgique de Gerzat S.A, פ"ד נט (1) 24 בעמוד 30 :

"בהקשר זה עוד יש להוסיף, כי על בית המשפט לבחון אם למבקש היתר ההמצאה "תביעה ראויה לטיעון" כלפי מי שנגדו מבוקש ההיתר. עם זאת, אין המבקש חייב להראות את מוצקות העילה באותה מידת וודאות הדרושה במשפט עצמו".

(ראה גם ע"א 4601/02 ראדא תעשיות אלקטרוניות בע"מ נ' BODSTRAY COMPANY LTD, פ"ד נח(2) 465, 473).

31. בשלב מקדמי זה, לא ניתן לקבוע, כי טענותיהן של המבקשות (התובעות בתיק העיקרי) משוללות כל יסוד. אין חולק כי נכרת הסכם בין הצדדים וכי ההסכם לא קויים. כל צד טוען להפרתו על ידי משנהו. לפיכך, תביעתן של המבקשות להשבת הפקדון ולפיצויים - ראויה להתברר.
32. **קיום אחד מסעיפי תקנה 500 לתקנות** – לטענת המבקשת, יש להתיר לה את המצאת כתב התביעה למשיבה, בהתאם לחלופה (4) ולחלופה (5) לתקנה 500 לתקנות. טענותיה של המבקשת הן, כי התביעה מבוססת על הסכם שנכרת בישראל ואשר הופר בישראל.
33. עיון בתקנה 500 לתקנות ויישום ההלכה על נסיבות המקרה דנן, מלמד כי המבקשות לא הצליחו להוכיח כי הן עומדות בתנאי התקנה וההלכה, לפיהם יש להתיר את ההמצאה מחוץ לתחום השיפוט. ואבאר.
34. בפתח הדברים אציין את ההלכה לפיה: "שעה שבית המשפט דן בבקשה להיתר המצאה אל מחוץ למדינה, עליו לנקוט זהירות, שהרי כל ספק פועל לטובת תושב החוץ, ונגד הזמנתו להתדיין בישראל." (השופט **אורי גורן**, בספרו סוגיות בסדר דין אזרחי, מהדורה תשיעית, עמוד 687).
35. בתגובתן לבקשה לביטול היתר ההמצאה ובדיון שהתקיים לפני מיקדו המבקשות את טענותיהן על הוראות תקנה 500 (5) לתקנות. למעלה מן הצורך, אציין כי אין חולק בין הצדדים כי נציגי המבקשות נסעו לאנגליה ובמפעלי המשיבה התנהל המשא ומתן בין הצדדים, ובסופו של יום התקבלה הודעת הקיבול על ידי המשיבה במשרדה באנגליה (סעיף 5 ו-60 (ב) לחוק החוזים (חלק כללי), התש"ג – 1973). בנסיבות אלו נחה דעתי כי ההסכם נכרת לכאורה באנגליה.
36. מכל מקום, דברים אלו נאמרו למעלה מן הצורך, שכן לפי תקנה 500 (5) העיקר הוא שהחוזה הופר בארץ, יהא אשר יהא מקום עשייתו (ראה ד"ר יואל זוסמן, **סדרי הדין האזרחי**, מהדורה שביעית, בע"מ 243) כך שאין צורך לקבוע כעת היכן נכרת ההסכם בין הצדדים, אלא יש לבחון היכן הופר לכאורה ההסכם בין הצדדים.
37. באשר להוראות תקנה 500 (5) לתקנות, עליה ביססו המבקשות את טיעוניהן. לענין זה טוענות המבקשות כי על פי ההסכם היה על המשיבה להשלים את התחייבותה בישראל, שעה שהמכונה היתה צריכה להיות מסופקת לישראל, ועל המשיבה היה להעמיד צוות מקצועי לשם סיוע בהפעלת המכונה בישראל.
38. אין בידי לקבל טענה זו. ההפרות הנטענות המיוחסות למשיבה, ככל שנעשו, לא נעשו בישראל אלא בחו"ל. המשיבה התחייבה למכור למבקשות מכונה ולהעמיסה על

קונטיינרים שיועמדו על ידי המבקשת 2 ועל חשבונה. האחריות וההוצאות לשינועה של המכונה ממפעלה של המשיבה באנגליה ועד לישראל – רובצת על כתפי המבקשת 2 והמבקשת 2 בלבד.

39. מהוראות ההסכם עולה כי עיקר האחריות להרכבתה של המכונה בישראל – רובצת על כתפי המבקשת 2, והמשיבה התחייבה אך לסייע בידה בשלבים הראשונים של הרכבת המכונה.

40. מכאן, שההפרה הנוטענת של ההסכם, בדבר אי עמידתה של המשיבה בהתחייבותה להעמיד המכונה לרשות המבקשות לצורך העמסתה על קונטיינרים במועד שנקבע בהסכם ובאיכות נדרשה, הינה הפרה אשר בוצעה לכאורה באנגליה.

41. הפרות ההסכם הנ"ל התבצעו במקום מושבה של המשיבה, ומשכך לא התקיים יסוד מיסודות התקנה, הנדרש לצורך הקנייתה של סמכות השיפוט הבינלאומית, כפי שנפסק גם ב- ע"א 254/71 רנביט אימפורט נגד לנגלייב ואח', פ"ד כו(2) 12 (להלן: "פרשת רנביט"), וב-ת.א. 324/88 כ.א.סחר מזון בע"מ נגד TONGAT MUSHROOMS LTD, פס"מ תש"ן (ב) 265 (להלן: "פרשת טונגט").

42. בפרשת רנביט נפסק, ובפרשת טונגט אושר כי "חוזה שהופר על ידי משלוח מכתב או מברק הופר במקום בו המכתב או המברק נמסרו לדואר".

43. בכתב התביעה מפרטות המבקשות את המכתבים אשר נשלחו על ידי המשיבה למבקשת (נספחים ט - י"א לכתב התביעה), אשר מהווים לטענת המבקשות הפרה של ההסכם. המכתבים נשלחו באנגליה ומכאן שההפרות הנוטענות בוצעו באנגליה.

44. יצויין כי בפרשת רנביט באה לידי ביטוי הדילמה האם ההלכה דלעיל שרירה וקיימת גם לאחר הוספתה של הסיפא לתקנה על פיה אין נפקא מינה אם קדמה להפרה בישראל הפרה אחרת מחוץ לתחומי המדינה אשר שללה את האפשרות לקיים את אותו חלק החוזה אותו היה לקיים בתחומי המדינה. בית המשפט קבע כי דינה של הטענה בדבר תחולת הסיפא כתוצאה מסיכולו של הסכם הסוכנות שנועד להתבצע בישראל לדחיה, מאחר וגם מבחינת מקום אספקת הסחורה אין לראות את המדינה כמקום ההפרה, כיוון שהסחורה נמכרה למערער (שם) F.O.B נמל גרמני או איטלקי, והמשיבות (שם) לא התכחו לחבותן לספק חלקי חילוף למוצרים נשוא הסכם הסוכנות.

45. בפרשת טונגט, בעמוד 270, הובהר הרקע להוספת הסיפא לתקנה, כדלקמן:

"נוסח זה של הסיפא מקורו בתיקון צו 11 תקנה 1 לתקנות הדיון האנגליות בעקבות פסה"ד בפרשת JHONSON V. (1920 YAYLOR [6]). באותו מקרה מכר הנתבע לתובע בתנאי C.I.F. ברזל שהיה עליו להטעין על אניה בשבדיה אולם את תעודת המשלוח היה עליו למסור אנגליה. המטען לא נשלח וכן לא נמסרה תעודת המשלוח. ההפדה עקב אי המסירה היתה, אפוא, בשבדיה אולם מכיון שמסירת תעודת המשלוח צריכה היתה להתבצע באנגליה טען התובע שהחובה הופר באנגליה. נפסק, שהיתר המצאה בחוץ לארץ עקב הפדה כזו, שהיתה טפלה לעומת העיקר, הוא בגדר הרחבה מלאכותית של השיפוט. משלא הטעין הנתבע את הברזל על האניה בשבדיה, ממילא לא היתה בידיו תעודת משלוח שיכול היה למסור לתובע באנגליה".

אכן, בהתייחסה לפרשת רנביט מביעה הגב' טליה קונפינו-שר, בספרה **סמכות שיפוט על נתבע זר**, (הוצאת בורסי) בעמוד 83 דעתה לפיה:

"בעבר נפסק שחובה שהופר בהודעה על ידי משלוח מכתב או מברק, הופר במקום שנשלחה בו ההודעה... עם זאת, נראה שאם היה החובה אמור להתבצע, בשלמותו או בחלקו, בתחום המדינה, אין במשלוח הודעה כדי לייחד את מקום ההפדה למקום המשלוח שכן בכך יהא כדי להקנות יתרון לצד המפר".

47. ואולם, בענייננו, עיון בהוראות ההסכם מלמד כי החלק הארי והעיקרי של התחייבויותיה של המשיבה, אמור היה להתבצע באנגליה. מסקנה זו נלמדת, בין היתר, מהעובדה כי תשלום מלוא יתרת התמורה עבור המכונה (לאחר תשלום הפקדון) היתה אמורה להשתלם עוד בטרם העמסת המכונה על הקונטיינרים באנגליה. מכאן שהעברת הבעלות במכונה אמורה היתה להתבצע באנגליה. אין לומר כי התחייבותה של המשיבה לסייע בהתקנת המכונה בישראל, הינה התחייבות נפרדת אשר הופרה בישראל. מדובר בהתחייבות עיקרית אחת בדבר מכירת המכונה באיכות הנדרשת ובמועדים שנקבעו, וההפדה הנטענת בוצעה באנגליה.

48. אין בידי לקבל את הטענה, לפיה מאחר והמכונה היתה אמורה בסופו של יום להגיע לישראל, הרי שדי בכך על מנת שבית משפט ישראל יקנה סמכות לדון בתביעה שעניינה הפרה ההסכם.

49. לענין זה יפים הדברים שנקבעו בפרשת טונגט שם נומקה אי חלותרה של התקנה בכך שנוכח ביטוי של קשר הסוכנות בעסקאות בהן נרכשו המוצרים נשוא הסוכנות על ידי הסוכן, תוך העברת הבעלות בהם בנמל המוצא, לא התרחשה הפרה כלשהי בישראל:

"כפי שעולה גם מלשון התקנה וכן מניתוח פסק-הדין האמור, היתה מטרת התיקון להקנות לבית-המשפט סמכות להתיר המצאה מחוץ לתחום שיפוטו כאשר מדובר בשתי חובות נפרדות שקיומה של האחת מותנה בקיומה של השניה. בפרשתנו בחובה אחת ויחידה עסקינן, שהיא החובה להטעין על האניה בנמל המוצא שלה טובין ראויים שיעמדו בתלאות המסע ויגיעו ליעדם כשהם ראויים ומתאימים לתנאי החוזה. אין לראות בהפרת החובה לעמוד בדרישות רשויות הבריאות בישראל הפרה נפרדת רק משום שנתגלתה, מטבע הדברים, בישראל, ומכאן שהפרת החוזה על ידי משלוח פטריות פגומות היתה בדרום אפריקה. ראוי לציין כי הדבר אף עולה מתוך התאור של תהליך הייצור במפעליה של הנתבעת..." (הדגשה שלי - מ.ע.א.).

50. יש להדגיש ולומר כי יש מקום לאבחן בין נסיבות המקרה שלפני, בו מבקשת חברה ישראלית לרכוש מכונה בחו"ל, מאתרת את החברה ממנה היא מבקשת לרכוש מכונה, מנהלת עימה משא מתן בחו"ל ורוכשת את המכונה בחו"ל, תוך שהיא מתחייבת להעבירה לישראל - על אחריותה ועל חשבונה, לבין מקרה בו חברה בינלאומית מוכרת את מוצריה ברחבי העולם ולה סוכנים או נציגות בישראל (כדוגמת נסיבות רע"א 2705/97 הנ"ל).

51. לאור כל האמור לעיל, מסקנתי היא כי המבקשות לא הוכיחו כי נתקיימו אחת מחלופות תקנה 500 לתקנות. די בכך כדי לדחות את הבקשה.

פורום לא נאות

52. למעלה מן הצורך אוסיף ואציין כי, הלכה היא כי מאחר שבמתן היתר להמצאה אל מחוץ לתחום המדינה חורג בית-המשפט מתחום שיפוטו הטריטוריאלי, עליו לנקוט בגישה זהירה ואם מתעורר ספק, הוא יפעל לטובת תושב החוץ (ראו: ע"א 98/67 הנ"ל בעמוד 250 וע"א 837/87 הנ"ל בעמוד 550).

53. גם כאשר מתמלאים תנאיה של תקנה 500 לתקנות, עדיין מסור לבית המשפט שיקול דעת האם להתיר את ההמצאה מחוץ לתחום השיפוט אם לאו. בהקשר זה עליו לשקול, בין

היתר, האם בית-המשפט הישראלי הנו הפורום הנאות לדון בתובענה, כאשר הנטל בעניין זה מוטל על שכמו של מבקש היתר ההמצאה (דעת הרוב בע"א 4601/02 הנ"ל).

54. דוקטרינת "הפורום הלא נאות", על שורשיה, נותחה בהרחבה ובפירוט רב בפסקי דין רבים (ראה למשל, ע"א 74/83 ראד נ' חי, פ"ד מ(2) 141; ע"א 300/84 אימן עלי אבו עטיה נ' עיסה יוסוף ערבטיסי, פ"ד לט (1) 365; ע"א 2705/91 רג'אח סאלח חסן אבו-ג'חלה נ' חברת החשמל מזרח ירושלים בע"מ, פ"ד מח(1) 554).

55. שיקול הדעת, אותו מפעיל בית המשפט, בהחלטה מהו הפורום הנאות לדיון בתובענה, מתבסס, בעיקרו, על "מבחן מירב הזיקות הרלוונטיות", לפיו, הפורום הנאות וה"טבעי" לדיון, הוא אותו בית משפט, אשר אליו מתנקזות מירב הזיקות המהותיות בתובענה המסוימת. כלומר, יש לבחון את מידת זיקתו של הנתבע הזר, ונסיבות הסכסוך המסוים, לישראל (רע"א 9141/00 Franz Lang נ' ירון מרכס, פ"ד נו(1) 118).

56. גישתו של בית-המשפט העליון לדוקטרינת הפורום הלא נאות, סוכמה על-ידי כב' השופטת ביניש (כתוארה אז) בבג"ץ 8754/00 עינת רון נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד נו(2) 625, בעמ' 656:

"תכליתה של דוקטרינת הפורום הלא נאות היא למנוע מהנתבע ומבית-המשפט הליכים שאינם יעילים באופן בולט, עקב ניהול התביעה בפורום המקומי . . . יחד עם זאת, הגישה המסתמנת בפסיקתנו הינה כי הערכאות בישראל לא ייטו להיענות בקלות לטענת פורום לא נאות. הטעם לכך כפול: ראשית, כפי שכבר נאמר, הכלל הוא כי משקנתה ערכאה בארץ סמכות-שיפוט, עליה להפעיל סמכותה. סטייה מכלל זה לא תעשה כדבר שבשיגרה. הטעם השני הינו כי נוכח ההתפתחויות שחלו בתקשורת ובדרכי התנועה המודרניים, יינתן פחות משקל לקשייו של נתבע לבוא עם עדיו לארץ אחרת. משכך- הנטייה להיעתר לטענת פורום לא נאות, מצטמצמת."

וברע"א 9141/00 הנ"ל, בעמ' 123 נקבע כי:

"על בית-המשפט לתת את דעתו לפיחות שחל במשקלה של הטענה בדבר פורום לא נאות - שמקורה בקשיים הכרוכים בבירור תביעה נגד נתבע זר - על רקע ההתפתחויות הטכנולוגיות בתחום התקשורת, המאפשרות לקיים קשר בין מדינות בלא צורך לטלטל עדים ממדינה למדינה. אכן, כדברי המשנה-לנשיא שלמה לוי ברע"א 2903/96 מסיקה נ' דולנס, פ"ד נב(1) 817, בע' 821, "המצאות המודרנית

**מחייבת אותנו שלא לייחס למבחן של מרב הזיקות, כמו לסוגיה של
הפורום הבלתי נאות כולה, אותו משקל שייחסנו לו בעבר".**

(וראה גם רע"א 851/99 T. VAN .DOOSSELAERE נ' DEPYPERE, פ"ד נו(1) 800).

57. האם, במקרה דנן, הוכיחו המשיבות, כי אכן קיים פורום אחר, "שבאופן ברור מתאים יותר לניהול הדיון"?

58. כאמור לעיל, לשם מתן היתר המצאה לחו"ל נדרש, בין היתר, כי הפורום הישראלי יהא נאות. כדי לקבוע איזהו "הפורום הנאות" לדון בתובענה, יש לקבוע לאיזו מדינה "מירב הזיקות" לעניין. בהקשר זה שוקל בית המשפט שני סוגי שיקולים: האחד, שיקולי נוחות, שעניינם באפשרות הגישה של הצדדים למקורות הראיות, באפשרות לחייב עדים להעיד בבית המשפט, בהוצאות הכרוכות בהבאת עדים לבית המשפט, באפשרות לראות את מקום התרחשות האירוע ולבקר בו, ובקושי שבאכיפת פסק הדין שיינתן; השני, שיקולים מהותיים, שעניינם בציפיותיהם הסבירות של הצדדים ובעניין שיש לשיטת המשפט בתובענה (לריכוז ההלכה ראו: ע"א 2705/91 אבו ג'חלה נ' חברת החשמל מזרח ירושלים בע"מ, פ"ד מח(1) 554; רע"א 3144/03 אלביט הדמיה רפואית בע"מ ואח' נ' HAREFUAH SERVICOS DE SAUDE S/C LTDA, פ"ד נו(5) 414, 422-421).

59. כמו כן, אף על פי ולמרות שמבחן "מירב הזיקות" לא התייתר, גם היום נותרו על כנם במלוא עוצמתם השיקולים המהותיים, שעניינם בציפיותיהם הסבירות של הצדדים ובאינטרס שיש לשיטת המשפט הישראלית בתובענה.

60. ובענייננו, מבחן מירב הזיקות מצביע כי הפורום הנאות הינו באנגליה. המכונה נותרה באנגליה, העדים הרלוונטיים להוכחת הטענה לפיה ההסכם הופר, בין מחמת אי עמידה בזמנים ובין מחמת אי התאמתה לדרישות האיכות, מצויים באנגליה.

61. המשיבה, כך על פי הודעתה, שוקלת להגיש תביעה שכנגד באנגליה כנגד המבקשות בגין הנזקים שנגרמו לה. כך שאם נתיר את הדיון בארץ, יהווה הדבר דיון כפול ועומס יתר על מערכת בית המשפט בארץ. על פי ההלכה, מן הראוי כי כל התביעות יוגשו במקום אחד, וזאת כדי למנוע התנגדות של סמכויות ופגיעה בנימוס הבין לאומי.

62. זאת ועוד, בנסיבות אלו, אף נראה כי לא היו לאף אחד מהצדדים, כל ציפיות סבירות להתדיינות בישראל. המשיבה איננה חברה גדולה אשר לה סוכנים ברחבי העולם, אשר באמצעותם היא מוכרת את מכונותיה, אלא עסקינן בחברה אנגלית מקומית, אשר

המבקשות הן שיזמו הפניה אליה - באנגליה - לצורך רכישת מכונה והעברתה לישראל - על חשבונה ועל אחריותה.

63. לאור כל האמור לעיל, לא עלה בידי המבקשות לשכנע את בית המשפט כי מירב הזיקות באשר לנושא תובענה זו קשורות לישראל או כי ישראל הינה הפורום הנאות לדון בה ולכן אין לאשר את ההמצאה מחוץ לתחום למשיבה.

64. **באשר למשיב** - המבקשות מבססות את בקשתן על הוראות תקנה 500 (10) לתקנות. משקבעתי כי אין מקום להתיר המצאה מחוץ לתחום השיפוט כנגד המשיבה, הרי שאין מקום להתיר המצאה מחוץ לתחום באשר למשיב.

65. לענין זה אעיר, כי בשלב קבלת ההחלטה בדבר היתר המצאה אל מחוץ לתחום המדינה על פי החלופה שבתקנה 500(10) לתקנות, שוקל בית המשפט שיקולים שונים, ובהם קיומה של הצדקה עניינית לחייב נתבע זר להתייצב בישראל; משקלה הלכאורי של התביעה נגד הנתבע הזר, ומידת הצורך בצירוף התביעות. בית המשפט נותן דעתו גם לשאלה, האם התביעה נגד המתדיין הישראלי היא שולית והוגשה רק כדי לאפשר בדרך זו את צירופו של הנתבע העיקרי, הזר (רע"א 3872/04 הנ"ל, בעמ' 30). בענייננו, הנתבע הראשון, קרי המשיבה, איננו נתבע ישראלי. מכאן, שאף אם היה ניתן היתר להמצאה מחוץ לתחום למשיבה, הרי שאין די בכך על מנת לקבוע כי התקיים התנאי בהוראת תקנה 500 (10) ולפיו בוצעה המצאה כדיון של התובענה לנתבע הראשון. ההמצאה לנתבע הראשון, צריכה להתבצע בתחום המדינה (ראה לענין זה ספרה של קונפינו - שר, בעמוד 129).

סוף דבר

66. לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את הבקשה.

67. המבקשות תשלמנה לכל אחד מהמשיבים שכר טרחת עורך דין בסך של 3,000 ₪ בתוספת מע"מ כחוק.

המזכירות מתבקשת לשלוח החלטתי זו לבאי כוח הצדדים באמצעות הדואר.

מ. עמית אניסמן 54678313-5747/06

ניתנה היום ח' בתמוז, תשס"ז (24 ביוני 2007) בהעדר הצדדים.

מיכל עמית-אניסמן - שופטת

06/574700בשא126 איריס יפת
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה